

Gecső Tamás, Sárdi Csilla (szerk.)

Az interkulturális kommunikáció elmélete és gyakorlata

(Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2013. 246 pp.

ISBN: 978-615-5219-43-6)

Laszkács Ágnes

E-mail: laszkacs.agnes@upcmail.hu

Az interkulturális kommunikáció vizsgálati területei, kérdésfelvetései egyre aktuálisabbak, hiszen a globalizáció hatása a mindennapi élet helyszínein, a munkakörnyezetben és a kultúra különböző szinterein is érzékelhető. A Budapesten 2011 októberében megrendezett kétnapos nyelvészeti konferencia, amely az ELTE BTK Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke és a Kodolányi János Főiskola közös szervezésében zajlott le, erre a szakterületre engedett betekintést az érdeklődőknek. A konferencia előadásaiból összeállított, *Az interkulturális kommunikáció elmélete és gyakorlata* címet viselő kötet a *Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához* sorozat 154. darabja. A konferencia megnyitói, Sárdi Csilla, a PPKE BTK Angol–Amerikai Intézetének egyetemi docense és Gecső Tamás, az ELTE BTK Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének egyetemi docense, egyben a könyv szerkesztői is. A *Tartalom* fellapozásakor látható, hogy a 39 szerző cikkei név szerinti ábécérendben sorakoznak, így a témák sokszínűsége még szembeütőbb. A tanulmányok szerkezete a tudományos publikációk felépítését követi, és valamennyi zárásaként az adott témához tartozó *Források*, illetve *Irodalom* olvasható. A könyv végén a Tinta Könyvkiadó *Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához* sorozatának eddig megjelent kötetei jegyzékét találjuk.

Ablonczyné Mihályka Livia *Interkulturális kommunikáció oktatása – másképp* című cikke a Széchenyi István Egyetemen tartott kurzust elemzi. Az *Interkulturális menedzser kommunikáció* tantárgy az elmélet áttekintése mellett a gyakorlati alkalmazás elősegítését is célul tűzte ki, így a hallgatók a kontaktórák után csoportmunkában prezentációt készítenek, illetve egyéni kutatásaikat esszében foglalják össze. A szerző eredményként emeli ki, hogy a hallgatók az interkulturális kommunikációt szervezeti kontextusban tanulmányozzák, értelmezni tudják az üzleti viselkedés kultúrafüggő különbségeit és képesek megfelelő stratégiát választani a negatív szituációk konfliktusainak megoldására.

Auszmann Anita *A színpadi beszéd megítélése* című tanulmányban színészek szövegmondását vizsgálja az ezt a foglalkozást gyakorlóknak, illetve nézőknek készült kérdőív segítségével. A szerző azt kutatja, hogy a szavaló színház elmúltával a színpadokon ma jellemző természetesség milyen módon hat a színpadi megszólalásokra, változott-e az idők folyamán a színészek beszédének tisztasá-

ga, milyen ennek megítélése a nem szakmabeli beszélőkhöz képest. A válaszok értékelése után megállapítja, hogy a nézők részéről magas az elvárás az átlag feletti tisztaságú színészi megszólalásokra, ugyanakkor tükröződik a témával kapcsolatos feszültség az egyes előadásokon nem értett színészi beszéd miatt.

Bodnár Ildikó új megközelítésben tárgyal egy már sokszor vizsgált kérdést a *Kommunikáció a siket közösség és a halló társadalom között* című cikkében. Felhívja a figyelmet arra a törvényre, amely 2009-ben deklarálta, hogy a siketek nyelvi kisebbség tagjai. Sajátságuk abban áll, hogy nyelvük modalitásában, vagyis a kommunikációs csatornában különbözik a többségi társadalom által használt nyelvtől. Kiemeli, hogy a siket kultúra alapja a jelnyelv, és így az interkulturalitás az ország határain belül is megtapasztalható a hallók és siketek kommunikációjában, amelyet azonban az előbbieknél van módjuk kezdeményezni. A köz- és felsőoktatás helyszínei, a tudományos fórumok, valamint a vállalati keretek fontos szerepet tölthetnek be a két közösség kapcsolatának erősítésében, a jelnyelvi tolmácsok pedig a gyakorlati támogatás mellett a kulturális közvetítés feladatát is elvégzik.

Csizer Kata és Kontráné Hegybíró Edit *A lingua franca angol mint az interkulturális kommunikáció eszköze* című tanulmányukban az angol nyelv változását kutatták annak fényében, hogy mára túlsúlyba kerültek a nem anyanyelvi beszélők a globalizáció hatásának eredményeként. Kvalitatív módszerrel igyekeztek felmérni a magyarországi angol szakos egyetemisták véleményét az angol mint lingua franca konszenzuskereső, az anyanyelvi normákat nem kiemelten kezelő jellegéről, kommunikációs szerepéről. Az értékelt adatok alapján a szerzők hangsúlyozzák, hogy az angol szakos bölcsészek tanulmányaik során nem találkoznak eleget a lingua franca angol jelenségére vonatkozó ismeretekkel, amely pedig elengedhetetlen a nem anyanyelvi beszélők egymás közti kommunikációjának megkönnyítéséhez.

Lőrincz Julianna a fordítást az interkulturális kommunikáció szempontjából vizsgálja *A motívumisméltések funkciója Jeszenyin-versek új magyar fordításaiban* című cikkében. Megállapítja, hogy a nyelvészeti fordítástudomány és az irodalomtudomány is kulturális közvetítő szerepet tulajdonít a fordítónak, a fordítást pedig többek között interkulturális kommunikációnak tartja. A szerző a Jeszenyin költészetét átszövő, összefüggő képi rendszert alkotó, ismétlődő motívumok közül a gyertya és a hold motívum fordítását elemzi Erdélyi Z. János költői szövegvariánsaiban. A forrásnyelvi és a célnyelvi szövegek összevetését követően kijelenti, hogy a műfordítás adekvátan adja vissza a jeszenyini motívumokat, és teremtmő módon hoz létre egyenértékűségi viszonyt az eredeti versekkel.

Simigné Fenyő Sarolta a *Nem verbális kommunikációs formák a különböző kultúrákban* című írásában egy különösen kedvelt és kiemelt érdeklődésre számot tartó témát jár körül. A többszörös emberi kommunikáció nonverbális jelzései a szerző szerint gyakran függnek a nyelvközösségtől és kultúrától, ezért számos félreértésre adhatnak okot. Kérdőíves felmérésében azt vizsgálta, hogy a válaszadók mennyire vannak tisztában a szemkontaktus, a mosoly, a fej és a kéz gesztusainak interkulturális vonatkozásaival. A gyűjtött adatok megerősítették, hogy a gesztusok szemantikai tartalommal rendelkeznek, erős informá-

cióhordozók, és mivel a különböző országokban eltérő jelentéssel bírnak, csak alapos ismeretük esetén közvetíthetjük velük a kívánt üzenetet.

Tépik a papírt – gondolatok a tőzsde szlengjéről című cikkében Virágh Árpád egy sajátos, nemzetközi kapcsolatokon alapuló szakma nyelvhasználatát értékeli. A szleng és a szakszó fogalmának pontosítása, valamint különbségeik feltárása után a szerző a brókerek, pénzügyi közgazdászok, szakújságírók, bloggerek és aktív tőzsdézők nyelvezetét vizsgálja a Budapesti Értéktőzsde tevékenységéhez kötődően. Virágh a tőzsde szlengjének elterjedését a szakmai közösségek mellett a média közvetítésének tulajdonítja. A konkrét tőzsdei szlengszavak általános ismeretét feltérképező kutatásai azonban azt igazolják, hogy bár a fiatal korosztály tájékozottabb az adott kifejezések terén, a tőzsdei szleng széles körben nem elterjedt.

Zsubrinszky Zsuzsanna *Kérések kifejezése angol és magyar üzleti e-mailekben* című tanulmánya azt vizsgálja, hogy a telekommunikáció üzletemberei hogyan fogalmazzák meg kéréseiket elektronikus levelezéseikben. Egy közép-európai cég adatbázisából származó, 30 magyar és 30 angol nyelvű vállalati e-mail elemzése során nyilvánvalóvá vált, hogy az angol üzletemberek levelei több kérést tartalmaznak, dominánsabbak a parancsok és kérdő mondatok, a felszólító mód pedig a *please* és *kindly* szavakkal együtt használatos. A magyar e-mailek sűrűn alkalmazzák a kijelentő módú kéréseket, amelyek azonban nem tekinthetők udvariasnak. A kutatás rámutat, hogy az udvariasság és indirektség szoros kapcsolatban állnak, és a két kultúra eltérő hozzáállása miatt körültekintően kezelendőek.

Az interkulturális kommunikáció elmélete és gyakorlata című kötet tanulmányainak sokszínűségével, a téma változatos megközelítésével kiválóan szemlélteti, hogy milyen gazdag megjelenési formát nyerhet egy szakterület. Reményeim szerint a 39 cikk töredékének ismertetése is képet ad arról, hogy a nyelvészet, oktatás, művészetek, vállalati kultúra, reklámpar, vallás, pszichológia és irodalom eltérő keretei egyaránt alkalmasak a kultúrák párbeszédének megteremtésére.